

HRVATSKA RIJEĆ

List Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji

Br.1

Skopje

15.11.2001

Šest godina Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji

Nakon osamostaljivanja država proizašlih iz bivše SFRJ, Hrvati u Makedoniji naglo su se našli u drugoj državi i bez uobičajenih komunikacija sa svojom domovinom zbog čega se osjetila potreba za okupljanjem u neku zajedničku asocijaciju. Tako je 1993 najprije osnovano Makedonsko-hrvatsko društvo u Skopju, te u Bitoli i Kičevu, a nedavno i u Štipu i Ohridu, što ipak nisu zadovoljavale sve potrebe Hrvata. Zbog temeljitijeg njegovanja hrvatskog jezika, te kulturnih i vjerskih tradicija početkom 1996 uz pomoć tada otvorenog Hrvatskog Veleposlanstva u Skopju i Matice iseljenika Hrvatske, osnovana je Zajednica Hrvata, registrirana kao Udrženje Hrvata iz Republike Makedonije i ubrzo je učlanjena u Hrvatski svjetski kongres. Od početnih 140 članova Zajednica danas okuplja više od 400 Hrvata i njihovih potomaka.

Prva i glavna programska zadaća Zajednice je organiziranje dopunske nastave hrvatskog jezika, što je ostvareno već 1998 godine kada je na inicijativu Zajednice na Filološkom fakultetu u Skopju otvoren Lektorat hrvatskog jezika i dolaskom profesora iz Hrvatske. Nastava za djecu i mladež Hrvata odvija se i ove 2001/2002 godine. Preko tadašnjeg Ministarstva povratka i useljeništva nabavljeni su i školske knjige iz hrvatskog jezika i povijesti. Ove 2001 godina Zajednica počinje izdavati list "Hrvatska riječ".

Iako bez sredstava i svojih prostorija prvi godina, Zajednica redovno obilježava Dan državnosti Republike Hrvatske i Božićne blagdane, priredbe na kojima sudjeluju hrvatski umjetnici pomoću Matice iseljenika Hrvatske i hrvatskih tvrtki u Makedoniji. Među ostalima gostovali su grupa "Kolegium pro muzika", gitarista Ištvana Remer, interpretatori starih hrvatskih pjesama i balada Dunja Marija Knebl, Lidija Bajuk i Ibrica Jusić. Prikazane su izložbe "Suvremena hrvatska grafika" sa djelima 40 poznatih slikara, te rodoljubna mapa "Moja domovina" akademskog slikara Ante Sardelića, dokumentarna izložba starih fotografija hrvatskih iseljenika i prikazani dugometražni filmovi "Kad mrtvi zapjevaju", "Transatlantik" i "Tri muškarca Melite Žganjer". Organizirano je i gostovanje Kulturno-umjetničkog društva "Dućec", iz Mraclinu kraj Zagreba. Održana su i predavanja o "Aktualnom trenutku u Hrvatskoj", o "Makedonsko-hrvatskim odnosima između dva svjetska rata" i o "Hrvatsko-makedonskim kulturnim i književnim vezama u prošlosti do danas" u kojima počasno mjesto zauzima tiskanje knjiga pjesama makedonskih preroditelja Braće Dimitra i Konstantinova Miladinova u 19 stoljeću i Koste Racina tridesetih godina 20 stoljeća. Sve ove priredbe održane su i u gradovima Makedonije gdje postoje makedonsko

hrvatska društva. Održano je i više priredbi sa vokalnom grupom Zajednice "Dobra volja" i makedonskim umjetnicima koje je upriličio Odbor za kulturu. Odbor za humanitarnu pomoć organizirao je prikupljanje sredstava za djecu poginulih branitelja, te prikupljanje odjeće za socijalne slučajeve i posjet bolesnim i starim Hrvatima. Zbog druženja organiziran je jedan grupni posjet Bitoli u povodu Božića.

Hrvate u Skopju i Bitoli 1998 godine posjetilo je izaslanstvo tadašnjeg Ministarstva povratka i useljeništva i pri tom ukazano na mogućnosti povratka u Hrvatsku, što je posredstvom Zajednice ostvarilo nekoliko obitelji i pojedinaca, a dijelu mlađih omogućeno studiranje i završavanje postdiplomskih studija na Sveučilištu u Zagrebu.

Na incijativu i u organizaciji Zajednice Hrvata u Makedoniji prvi put u siječnju 1998 godine upriličena je zajednička molitva Makedonske pravoslavne crkve, Katoličke crkve i Evangelističko – metodističke vjerske zajednice za jedinstvo kršćana, koja se otada održava svake godine, kao u Hrvatskoj i mnogim kršćanskim zemljama. Zatim organizirana je masovna nazočnost članova na otpočinjanju izgradnje nove Katoličke crkve u Ohridu 1997 godine, čije se svečano otvaranje uskoro očekuje.

Koncem 1999. Zajednica dobiva sredstva od makedonske Vlade, a koncem 2000. prostorije od 145 četvornih metara u kojima članovi mogu pratiti sva tri programa Hrvatske televizije, slušati hrvatsku glazbu i pročitati hrvatske tjedne listove, te zabaviti se društvenim igrama, i što je najvažnije, družiti se.

Marija Damjanovska

Neki događaji u tijeku mog mandata

U tijeku mog mandata predsjednika Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji, dogodilo se mnogo promjena, koje su davale niz mogućnosti za uspješno djelovanje zajednice.

Usprkos raznim teškoćama, od strane Vlade R. Makedonije smo dobili prostorije, namijenjene podršci rada zajednice.

Treba podvući – da je uložen ogroman napor, da se prostorije adaptiraju i u njima ostvari ugodan ambijent, koji bi djelovao privlačno. Poslije velikih napora i požrtvovnosti grupe članova, volontera koje će apostrofirati: Zvonimir Palić, Zvonko Dragšić, Zoran Kačevski, Marija Damjanovska, Ante Kuljevan, Nada Mojsova, prostorije ZHM, su bile svećano otvorene i blagoslovljene od Don Nikole Ćibarića. Te večeri je održan umjetnički program i uručene zahvalnice zaslužnima za dotadašnji doprinos radu zajednice.

Još se nismo nagledali prostorija, a desila se velika neugodnost. Mijenjanjem lokalne toplifikacije i uvođenjem gradske – mnoge cijevi i radijatori su popustili, zbog višekratno jačeg pritiska. Moralo se ponovo sanirati već ugrađeno. No, ipak se i to prebrodilo.

U prostorijama smo smjestili kupljen TV na kojemu primamo program HRT i MRT, uz mnoge mogućnosti. Kako muzički sistem (radio, CD player i kasetofon). Posjedujemo časopise, šah table, karte za igranje. Klub omogućava: konzumaciju kave, čaja i sokova. Za sada imamo oko 50 stolica što je malo (i te su dominirane od Cementarnice Usje i Ljuba Kavajina), ali uz eventualnu materijalnu podršku želimo nabaviti veći broj stolica radi prigodnih potreba.

Zajednica je djelovala u okvirima svojih materijalnih mogućnosti u njenim prostorijama i van njih.

Nabrojati će važnije događaje:

Otvorene prostorije

Ispraćaj Gosp. Veleposlanika R. H., V. M. Lasića (Klement Ohridski)

Okupljanje za proslavu Uskrsa (Klub)

Poetsko-muzičko veče za 8 mart (klub)

Gostovanje Gust salon Matoša (Kic)

Susret za Gosp. Veleposlanikom R. Hrvatske, A. Miloševićem (Klub)

Prikazivanje filma

Izložba u čast dana neovisnosti, 28. 04 (Kic)

Kako son 3, 27. 06

Promocije "Pjesme" A. Stamaća i dodatak "Muzika 50 godini so vas"

Pozdrav ZM u Hrvatskoj 29. 07 u Omišu.

I pored značajnih mogućnosti prostorije kluba nisu dovoljno iskorištene. Ne radi hor "Dobra volja", dramska sekcija nije ni u početnoj fazi. Ne okupljaju se mladi u dovoljnem broju.

Međutim, 6. 11. 2001, dolaskom prof. i lektora gospodice Nataše Veinović, započelo je učenje Hrvatskog jezika (utorak 18 sati svakog tjedna).

Treba dovoditi mlađe da savladavaju jezik, a starije da ga usavršavaju.

Iako su prostorije preko puta TV-Telme, autobusom se lako dolazi. Neka mnogi ostave sumnju i ogovaranja, pa dođu vidjeti kako izgledaju prostorije ZHM čiji su članovi. Hrvati trebaju biti malo tolerantniji i složniji, a ne izmanipulirani izmišljotinama pojedinaca, koji se smatraju mnogo pametnijim i uživaju u razdoru zajednice.

Ljubomir Brangjolica

VELEPOSLANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE

U REPUBLICI MAKEDONIJI

Veleposlanik g. Aleksandar Milošević

S k o p j e n s t v o

Poštovani g. Milošević,

Obraćam Vam se u ime Zajednice Hrvata u Makedoniji sa zamolbom za rješenje problema velikog broja druge i treće generacije Hrvata u svezi dobivanja domovnice.

S obzirom da su Hrvatska i Makedonija do prije 11 godina bile u istoj državi, sklopljen je veliki broj miješanih brakova, i, ako po zadnjem popisu 1994 godine u Makedoniji živi 2.500 Hrvata (među kojima najviše Hrvatica) znači da njihovih potomaka ima od 4 do 5 tisuća, međutim malo njih ima domovnicu. Oni koji imaju dobili su uglavnom

prvih godina osamostaljivanja Hrvatske. Kasnijih godina sve rijede dobivaju a zadnjih veoma teško, što ih jako pogoda i kod njih stvara osjećaj odbačenosti i otuđenosti od Hrvatske. Kod mnogih izaziva i revolt saznanje da neki ipak dobiju, a da se pri tom ne zna kriterij po kome se izdaju domovnice. Najočitiji je primjer braće blizanaca Hrvata po majci od kojih je samo jedan dobio hrvatsko državljanstvo, a nijedan od njih nije imao dokument u kome je upisana hrvatska nacionalnost. Takav dokument ima vrlo malo mladeži jer je poznato da od sedamdesetih godina prošlog stoljeća u bivšoj Jugoslaviji na svim obrascima za identifikaciju građana nije postojala grafa o nacionalnosti već samo o državljanstvu.

Mnogi potomci Hrvata čiji su roditelji stari ili preminuli imaju imovinu u Hrvatskoj, zatim žele studirati na hrvatskim sveučilištima ili ostvariti neko drugo pravo, međutim bez domovnice to je nemoguće.

Zato molimo da Vlada i Sabor Republike Hrvatske razmotre ovo pitanje i ako je potrebno donesu i dopune zakone kako bi potomci Hrvata na temelju dokumenata roditelja ili djedova i baka mogli dobiti domovnicu. Ili da se izgrade isti kriteriji za sve Hrvate po rodu, kako je to riješeno u Makedoniji. Vjerujte, za Hrvate za koje je domovnica nedostizna bolno je saznanje da Albanci i Srbi i njihova djeca koja nikada nisu vidjela Hrvatsku dobivaju državljanstvo.

U nadi da će naša zamolba biti dostavljena Vladu i Saboru, te razmotrena i poduzete mjere za rješavanje problema Hrvata u Makedoniji unaprijed Vam zahvaljujemo i upućujemo naše duboko poštovanje.

Skopje, 08.11.2001

Predsjednik ZHM
Ljubomir Brangjolica

Proslava Ilinden

U organizaciji MPC-Klement Ohridski, HMD-Goce Delčev iz Splita i Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj svečano je proslavljen nacionalni praznik makedonskog naroda Ilinden. Proslava je održana 29 srpnja na izletištu Radmanove Mlinice pokraj rijeke Cetine u blizini Omiša. Ova proslava podržana od Omiških rukovodećih struktura i razumijevanjem rukovodstva Splitko-dalmatinske županije i grada Splita, te Turističke zajednice Omiša, bila je izvrsno organizirana sa velikim brojem uzvanica i odlično pripremljenim programom.

Uzvanike su pozdravili načelnik grada Omiša Ivan Škaričić, predsjednik Gradske vijeća Splita, Zvonimir Pulić, dožupan splitsko-dalmatinski, potpredsjednik MHD-Split Trajan Stojanovski, g-đa Ivona Mušić-Nedelkovska, predsjednica Makedonske crkvene općine u Splitu i druge značajne ličnosti. Glavni moto pozdravnih riječi bila je podrška R. Makedoniji za smirenje napetosti i za njen prosperitet. Proslavi je prisustvovao kao i svake godine i predsjednik Zajednice Hrvata iz Makedonije.

Zahvaljujući Croatia Airlines -u i šefu poslovnice u Skopju gosp. Atanasu Rizovu, koji su podržali promociju moje monografije „Muzika 50 god. s Vama“, i dodatak 2001. našao sam se među gostima, koje sam pozdravio u ime ZHM i MHD, potencirajući dobru suradnju između naših asocijacija u Makedoniji. Ujedno, predstavio sam, monografiju i poklonio dva primjerka, organizatorima.

U programu nastupile su plesačke skupine „Ohridski biseri“, i „Lara, te izvodači makedonskih narodnih pjesama

prof. Olga Barbir i Duško Stojanovski. Vilo se kolo makedonsko sa mnogo emocija zbog golgotе rata koji je harao Makedonijom. Splitski pjesnik Milivoje Andrić, specijalno za ovu prigodu napisao je i pročitao pjesmu koju objavljujemo u skraćenom obliku. Fotografije Ivice Luetića prikazuju atmosferu i osobe sa tog nezaboravnog skupa.

Ljubomir Brangjolica

GRADITE ČVRSTE MOSTOVE MEĐ VAMA

Danas dok ovdje vaša pjesma ori,
A živahno kolo veselo se vije,
Domovina vaša za život se bori,
Domovi se ruše a krvca se lije.
A zašto je tako nek Vam mržnja reče,
Ona koja seže od doba Kaina,
Zato što bez slike nema ljudske sreće,
O kojoj ovisi svačija sudbina.

S tog Pavao sveti o ljubavi zbori,
Čuvstvu, koje vrijedi više od svih blaga
Da ona ko svjetlo u tmicama gori,
Te svakom je biću i nada i snaga.
Jack London je jednom divnu miso rekо,
Da je ljubav jača i od same smrti,
Jer ko sa njom kroči taj stiže daleko
I nikakva sila ne može ga strti!

Milivoje Andrić

Zajednica Hrvata u R. Makedoniji u okvirima svojih zadatih stremljenja i u želji da razvije interes članova za literaturno stvaralaštvo na hrvatskom jeziku, raspisuje

N A T J E Č A J

za prozno ili pjesničko djelo

Uvjeti za sudjelovanje:

- djelo ili djela trebaju biti napisana na standardnom hrvatskom jeziku;
- djelo ili djela trebaju se poslati u dva primjerka na adresu: Združenje na Hrvatite od R. Makedonija, ul. Nikola Parapunov bb-zgrada 8, ili donijeti osobno u klub ZHM – a na istu adresu;
- djelo ili djela poslati pod šifrom, a autorstvo dokazati trećim primjerkom;

Tema djela je po slobodnom izboru u dužini od najmanje tri strane novinarskog proreda ako je u pitanju prozno stvaralaštvo, a tri stranice za pjesničko stvaralaštvo u širini zamišljene strofe

ZHM će preko selektora, – poznatog književnika ocijeniti i nagraditi tri djela. Prva nagrada iznosi 6.000, druga 4.000 i treća 3.000 denara a bit će otkupljen i izvjestan broj djela.

Djela će prema mogućnostima biti tiskana bienalno, a promicana u tijeku iste godine na literarnim večerima ZHM. Autori ih mogu sami objaviti.

Na natječaju imaju pravo sudjelovati svi članovi ZHM. Djela dostaviti do 01.03.2002 godine.

O B A V I J E S T

Tradicionalno Božićno veće odražat će se 27.12.2002 u Domu armije, početak u 20 sati. Karta za jednu osobu košta 350 denara. Ako ste zainteresirani hitno izvjestite. Karte možete nabaviti u Zajednici, ili kod predsjednika zajednice Lj. Brangjolice, telefon: 214 – 295.

SPONZOR

POLYHEME

Grafički materijali
tel. 02-332 654

NAŠ STALNI SPONZOR

CROATIA AIRLINES

Tri pati nedelno za Hrvatska

NAŠ STALNI SPONZOR

PLIVA

Nikola Parapunov bb

OČEKIVANI SPONZOR

Damako

OČEKIVANI SPONZOR

KROMA INTERNACIONAL

OČEKIVANI SPONZOR

PASTOR - ZAGREB

d.o.o. - Skopje

**REKLAMIRAJTE
i na taj način pomognite
Zajednici Hrvata u Makedoniji**

UREDNIŠTVO

Odgovoren: Ljubomir Brangjolica
Marija Damjanovska
Nada Mojsova
Zvonko Dragšić
Ante Kuljevan
Dragana Tevčeva
Vesna Nelkovska

Priprema:
Grafička
obrada:

TISKA I SPONZORIRA

BOŠELI - SKOPJE

MJESTO ZA REKLAMU

Prva
Predsjednica ZHM,
Marija Damjanovska

Nastava na hrvatskom jeziku u klubu
Prof. Nataša Veinović

Oro se vije
Makedonsko,
u Omišu

F O T O S T R A N A

Promocija
Monografije
Omiš

Dodijeljivanje
zahvalnice
prof. d-r.
Aleksandru
Apostolovu,
prvom i
doživotnom
Predsjedniku
Makedonsko-
Hrvatskog
društva,

sa
Veleposlanikom
R.Hrvatske
u R. Makedoniji,
Aleksandrom
Miloševićem

Organizatori i pokrovitelji
susreta, Hrvatsko-
Makedonskog društva,
Crkvene opštine MPC
i Zajednice makedonaca
u Hrvatskoj, Ivona Musić-
Nedelkovska,
Predsjednik grada
Omiša-Ivan Škarčić,
desno i Zvonimir Pulić,
Predsjednik gradskog
Vijeća.

